

ČESKÁ SPOLEČNOST ENTOMOLOGICKÁ

Czech Entomological society

Viničná 7, CZ - 148 000 Praha 2

IČO: 444693

E-mail: entospol@gmail.cz

Tel.: +420 221 951 887

www.entospol.cz

ZO ČSOP Vlašim

Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim

k rukám Ing. Karla Kříže

Věc: Vyjádření k plánovanému managementovému opatření „MOTÝLI VLTAVSKÝCH STRÁNÍ, Management xerothermních stanovišť Vltavského kaňonu se zaměřením na okáče bělopásného“.

Světlé nebo též řídké lesy pokrývaly donedávna podstatnou část území České republiky. Tento biologicky mimořádně bohatý biotop bohužel rychle mizí. Opuštění tradičních způsobů využívání lesů (pastva, vypalování, výmladkové hospodaření atd.) totiž vedlo k nárůstu zápoje korunového patra a světlé lesy byly nahrazeny lesy hustými. Biota řídkých lesů u nás i v Evropě patří mezi velmi ohrožené a rychle mizející složky přírodní rozmanitosti. Některé typické druhy světlých lesů jsou proto chráněny národní i evropskou legislativou. Jmenujme alespoň brouky roháče obecného, páchníka hnědého a tesaříka obrovského, nebo motýly jasoně dymnivkového, okáče jílkového a hnědáka osikového.

Příčinou rychlého úbytku světlých lesů je nejen intenzifikace lesnictví, ale také přístup státních složek ochrany přírody. Ty teprve v posledních letech a jen velmi pomalu akceptují potřebu aktivní péče i v těch nejcennějších, často přísně chráněných refugii světlých lesů (např. CHKO Pálava, CHKO Křivoklátsko, NP Podyjí). Rozlohy světlých lesů proto dále klesají i v chráněných územích. Světlé lesy vznikly a byly udržovány požáry a pastvou divokých zvířat. Jejich roli posléze převzal člověk, který v lesích pásal domácí zvířata, vypaloval a těžil dřevo. Po útlumu pastvy a vypalování začaly řídké lesy zarůstat. Tento proces dnes ještě zrychluje zvýšená dostupnost živin, zejména spadá dusíku. Dnes proto světlé lesy najdeme hlavně v místech, kde sukcese brzdí abiotické podmínky, jako jsou slunci exponované, skalnaté svahy a hrany říčních kaňonů.

Zachování stávajících světlých lesů a jejich obnova na rozsáhlých plochách jsou nezbytným předpokladem zpomalení poklesu přírodní rozmanitosti naší země. Je proto nejvyšší čas světlým lesům zajistit adekvátní pozornost a péči.

Kaňon řeky Vltavy jižně od Prahy je jedním z nejvýznamnějších refugii světlých lesů v Čechách. Hostí řadu ohrožených a zvláště chráněných rostlin a živočichů, především hmyzu. Dnes tu ale najdeme jen zbytky nedávné rozlohy světlých lesů, jejich specializovaná fauna a flóra je proto silně ohrožena. Projekt ČSOP Vlašim „MOTÝLI VLTAVSKÝCH STRÁNÍ“, jehož cílem je významně prosvětlit vybrané plochy v okolí Slapské přehrad, je proto zásadním, a svým rozsahem v naší zemi zatím unikátním pokusem o zachování a obnovu řídkých lesů.

Přestože projekt je cílen především na záchranu naší poslední metapopulace kriticky ohroženého motýla okáče bělopásného vázaného pouze na světlé lesy s nízkým zakmňením,

příspěje k zachování a posílení populací mnoha dalších ochranně významných druhů. V projektu navržené „kroužkování“ dřevin je jedním z opatření doporučených metodikou AOPK ČR pro ochranu saproxylického hmyzu. Na cílových lokalitách povede k nezbytnému prosvětlení lesa, zároveň významně zvýší objemy mrtvého dřeva. Zlepší tak životní podmínky a vytvoří stanoviště pro vývoj larev hned několika zvláště chráněných druhů hmyzu a mnoha druhů z Červeného seznamu. Jde například o tesaříka broskvoňového (*Purpuricenus kaehlerii*), roháče obecného (*Lucanus cervus*), tesaříka *Clytus tropicus*, tesaříka *Pedostrangalia revestita*, tesaříka *Xylotrechus pantherinus*, krasce měďáka (*Chalcophora mariana*), krasce *Buprestis octoguttata* a krasce *Dicerca berlinensis*. Biotop listnatého lesa na převážně exponovaných stanovištích nelze srovnávat s klasickým, pasečně obhospodařovaným lesem s převahou smrku. Proto přítomnost postupně odumírajících dřevin nepředstavuje nebezpečí z hlediska šíření lesních škůdců, ale naopak prospěje cílovým druhům motýlů a zároveň zásadně zlepší životní podmínky pro široké spektrum saproxylického hmyzu i pro celý místní ekosystém. Záměr je ukázkou moderních a efektivních přístupů k ochraně přírody, u nás zatím bohužel jen vzácně používaných.

Závěr: Česká společnost entomologická doporučuje realizovat prosvětlení lesa plánované v rámci projektu MOTÝLI VLTAVSKÝCH STRÁNÍ v původním rozsahu a čase. Případné zpoždění, nebo dokonce neuskutečnění plánovaných kroků velmi pravděpodobně negativně ovlivní lokální populace zvláště chráněných druhů hmyzu a může také zásadně ohrozit poslední metapopulaci okáče bělopásného na území České republiky.

V Praze, dne 6. 11. 2018

**RNDr. David Král, Ph. D.
předseda ČSE**